

dolžnost odgovoriti, ker sem prevzel nalogo od učiteljskega društva za sežanski okraj to zadevo tirati, če treba, do upravnega sodišča in — tam sem s svojo vlogo danes! Med drugimi navaja tovariš y tudi mene, ki mu je c. kr. okr. šol. svet sežanski zavnil prošnjo za priznanje 4. petletine po dovršenem neprerghanem dvajsetletnem službovanju, ki mi pritiče po dež. zakonu z dne 6. oktobra 1900 odnosno z dne 21. decembra 1901, ker člen V. zakona z dne 14. januarja 1906. jasno to govori. Obrnil sem se poprej tozadevno do raznih juristov, ki so potrdili, opravičenost naših zahtev. Zato sem se proti odloku okr. šol. sveta sežanskega, ki je zavnil mojo prošnjo, pritožil na deželni šolski svet in potem na naučno ministrstvo in ker ni tudi to ugodilo moji pritožbi, sem izročil celo zadevo odvetniku dr. Kovarčiču v Trstu, da naredi pritožbo na upravno sodišče. Upati je, da okolo novega leta dobimo rešitev.

O tem postopanju sem obveščal tovariše privatno, oziroma v učit. društvu; vzel sem za nepotrebno razglašati razsodbe višjih instanc v časopisih, posebno ker so bili prepričani, da razsodbe dež. šol. sveta in ministrstva bodo enake razsodbi okrajnega šolskega sveta, ter da je bilo le iz formalnih ozirov potrebno hoditi to pot.

Istina je, da se v okrajnih šol. svetih opirajo le na § 9 dež. zakona z dne 14. januarja 1906., kakor piše tovariš y, na apstrofiranje delovanja učiteljskih zastopnikov pa v tej zadevi ne morem odgovoriti.

Josip Štrekelj.

Državna obrtna šola v Ljubljani.

Višje obrtništvo, ki se loteva težjih nalog, ki se bliža umetnosti ter jo tuhtam tudi obsega in ki zaradi tega zahteva temeljite in fineje strokovne izobrazbe, je našemu ljudstvu še skoro docela neznan. A tudi na tem polju potrebujemo svojih ljudi, če se hočemo tujinstva vsaj kolikor toliko otresti. In v tem smislu opozarjamo slovenske starše, ki imajo otroke, kažoče veselje in nadarjenost za višje obrtništvo, opozarjamo pa tudi odrasle, ki se hočejo izpopolniti, da se dosedanja c. kr. umetno-obrtna šola v Ljubljani s pričetkom prihodnjega šolskega leta, to je jeseni, presnuje v c. kr. državno obrtno šolo stavbne, mehaniško-tehnične, elektrotehnične in umetno-obrtno smeri, ki bo našim razmeram in potrebam bolj ustrezala.

Nova obrtna šola bo imela šest oddelkov, in ti bodo:

1. stavbno-obrtna šola,
2. strokovna šola za lesno in kameno kiparstvo,
3. javna risarska in modelirska šola za mojstre in pomočnike,
4. enoletni mojstrski kurz za mizarstvo,
5. ženska obrtna šola za belo šivanje, za šivanje oblek in umetno vezenje,
6. kurzi za izobrazbo učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah.

1. Stavbna obrtna šola ima namen, podajati pomočnikom in mojstrom zidarske, tesarske in pa kamnoseške obrti ono znanje in spretnosti, ki so podlaga za uspešnejše delovanje in obrtovanje. Osobito je temu oddelku odločena tudi naloga, pripravljati in usposobljati za zakonito predpisane mojstrske izpite.

Šola obsega pripravljaln, prvi in drugi tečaj. Kot redni učenec more vstopiti v pripravljalni tečaj prosilec, ki je star 17 let in se izkaže z učnim izpričevalom zidarske, tesarske ali kamnoseške obrti, poleg tega pa s toliko znanjem, da more šolo z uspehom obiskovati. Vobče se zahteva znanje, kakršno se pridobi z obiskom dvorazredne obrtno-nadaljevalne šole.

V prvi tečaj se sprejemajo poleg takih učencev, ki so uspešno dovršili pripravljalni tečaj, tudi pomočniki, ki se izkažejo s primerno višjo, pripravljalnemu tečaju enakovredno izobrazbo.

V drugi tečaj se sprejemajo samo taki učenci, ki so prvi tečaj dovršili z ugodnim uspehom.

2. Strokovni šoli za lesno in kameno kiparstvo je namen, izvežbati obiskovalce za lesno in kameno kiparstvo s posebnim oziranjem na cerkvene potrebe.

Šola obsega tri razrede. Za sprejem v prvi razred je potrebno, da je prosilec 1. dosegel 14. leto svoje starosti ali da jo bo dosegel še v teku dotičnega leta, v katerem je bil sprejet, in 2. da je dovršil z zadostnim uspehom dva razreda kake rokodelske šole ali 3. razred meščanske šole ali 3. razred kake srednje šole. (Pri učencih, ki prestopijo iz gimnazije, se neugodni redi iz latinščine in grščine ne jemljejo v poštev.)

Za vstop v kak višji razred mora prosilec s sprejemnim izpitom dokazati, da ima ono znanje in one spretnosti, ki odgovarjajo vsaj učnemu smotru prejšnjega razreda, oziroma prejšnjih razredov.

3. Javna risarska in modelirska šola daje samostojnemu obrtniku, pomočniku in absolviranim učencem zavoda priliko, da se vadijo v risanju in modeliranju, v kopiranju in izumljenju umetno-obrtnih stvari.

Prosilec se mora izkazati, da je ali zaposlen pri kakem obrtniku ali samostojen obrtnik.

4. O enoletnem mojstrskem kurzu še ne vemo nič natančnejšega povedati.

5. V ženski obrtni šoli bo v vsakem imenovanem treh oddelkov pouk trajal dve leti.

6. O kurzih za izobrazbo učiteljev na obrtno-nadaljevalnih šolah se podrobnejša določila vsako leto neposredno nanašajo šolskim vodstvom ter razglašajo po listih.

Stanujejo in hranijo se učenci in učenke izven zavoda po mestu. Pri izbiranju stanovanja je treba največje previdnosti; ker ravnateljstvo boljša in zanesljiva stanovanja pozna, svetujemo staršem, da se v tej zadevi obrnejo do ravnateljstva, ki je drage volje pripravljeno, jih s svojimi izkušnjami podpirati.

Ubožni, a prav pridni učenci utegnejo dobiti kakih podpor; toda odločno svarimo, da se kdo že naprej zanaša nanje.

Ker še nista program in učni načrt za novo državno obrtno šolo definitivno odobrena in ker še ni mogoče določiti dneva otvoritve, bo ravnateljstvo vse potrebne podatke o pričetku šole in o vpisovanju svoječasno objavilo po listih.

Ženska visoka šola.

Tako visoko šolo bodo res ustanovili že letošnjo jesen, in sicer v Lipskem. Stavil se je že kuratorij, čigar član je sedanjí rektor lipske univerze.

Naloga, ki jih bo imela visoka šola, so dvojne: predvsem naj da ženi temeljiti znanstveni pouk, kako more najbolje izvrševati dolžnost matere-vzgojiteljice, obenem pa naj ženi tudi nudi temeljite znanstvene izobrazbe, ki bi jo usposabljal za vstop v razne državne in druge službe. Z eno besedo: ta visoka šola naj bi bila višje socialno-pedagoško učilišče žene. Stoji torej višje nego znani ameriški in angleški „Colleges“ za žene ali pa posamezne ženske fakultete, kakor je medicinska fakulteta v Petrogradu. Ta šola hoče podati ženam izobrazbo, ki bi bila primerna ženski naravi, ki jo pisateljica H. Goldschmid karakterizira takole: „Žena je od narave določena, da je oskrbnica in vzgojiteljica človeštva“. Nova šola hoče žene privedi k spoznanju te vzgojevalne misije v rodovini, občini in državi, hoče postaviti naravni poklic žene na primerno kulturno višino.

Predavanja, ki so naznanjena, se dele v tri skupine: I. Splošna izobrazba (uvod v filozofijo, zgodovino filozofije, etika, estetika, zgodovina literature in umetnosti, biologija, fizika in kemija). — Vzgojeslovje (psihologija otroka, zgodovina vzgoje, vzgojni problemi s posebnim oziranjem na ženski spol, skrb za zdravje v šoli in doma). — III. socialna izobrazba (splošno narodno gospodarstvo, zgodovina ženskega vprašanja, socialno delo žene, pravno stališče žene, zgodovina političkih strank, uvod v državno-znanstvo). Poleg tega se bodo odprli posebni kurzi, ki se bodo pečali z razvojem otroškega duševnega življenja in tudi s humanitarnimi institucijami.

Predavanja bodo pristopna vsem ženam, ki so dosegle 18. leto. V kurze pa se bodo sprejemale le na podlagi maturitetnega izpričevala srednje šole, učiteljsišča ali liceja.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Dobovi. Udeležba je bila topot slaba. Nekateri člani so sicer popolnoma opravičljivo izostali. Pač pa je čudno slišati, ako se učitelj, nastavljen v kraju, kjer se vrši sestanek, zborovaju odtegne. Za tak slučaj je ogorčenje opravičeno. Vršilo se je zborovanje po običajnem vzporedju. — Tov. naduč. Pečnik nam je poročal o zborovanju „Zaveze“ v Trstu. Predavanje je pa izostalo zaradi pomanjkanja časa in hude vročine. Prihodnje zborovanje se vrši 5. novembra v Rajhenburgu.

Književnost in umetnost.

Slovenska umetnost v Trstu. Slovenci v Trstu ustanove stalno umetniško razstavo slik in kiparskih del. S 24. avgustom so za najeti pripravni prostori v središču Trsta in upati je, da se kakih 14 dni pozneje razstava že odpre. Svojo udeležbo je priglasilo že veliko slovenskih umetnikov-slikarjev, kakor tudi kiparjev. Poleg tega so obljubili tudi že nekateri neslovenski umetniki, da bodo za posamezne sezone pošiljali svoje umotvore na stalno tržaško razstavo. Slovenci ustanove v Trstu tudi slikarsko in kiparsko šolo. Šola se prične koncem meseca septembra ali pa najpozneje s prvim oktobrom in bo trajala celo zimo do druge polovice pomladi.

Politiški pregled.

* Dolgovi Avstrije so znašali koncem 1. 1910: splošni državni dolg 5.199.884.244 K 27 stot.; dolg v državnem zboru zastopanih kraljestev in kronovin 6.911.565.708 K 63 st.; skupno torej 12.111.449.052 K 90 stot. Od te ogromne vsote moramo plačevati na obrestih 477.844.862 K 64 stot. — Pa naj reče še kdo, da nismo — moderna država.

* Kriza v vojnem ministertvu. „N. W. Tagblatt“ poroča da se prememba v vojnem ministertvu izvrši dne 18. septembra. Naslednikom barona Schönaicha bo imenovan general Krobotin. „Arbeiter Zeitung“ pa pravi, da se izvrši izprememba šele okolo novega leta, ker bi se hotelo sedaj pomašiti vsa nasprotstva v visokih vojaških krogih, da se s tem prepreči škandal, ki je itak že prevelik.

* Napredovanje socializma v Nemčiji. Prihodnji nemški socialno-demokratski kongres se bo vršil v Jeni. Govoreč o programu tega kongresa pravi „Vorwärts“, glavno glasilo nemških socialistov, da se je v tekočem letu vpisalo v socialno-demokratsko stranko 115.000 novih članov.

Proti klerikalnem v Belgiji. V Bruslju se je 15. t. m. vršila velikanska demonstracija. Izprevod, ki so ga priredili socialisti in liberalci za volilno pravico in protest zoper pluraliteto je bil ogromen. Udeležbo cenijo na 250.000 oseb. Izprevod se je začel pomikati ob pol 11. Na čelu nosi deset jezdecov rdeče in modre zastave in embleme, pozivajoče na boj za splošno in enako volilno pravico in zoper klerikalne šolske postavbe. Izprevod se vali preko bulvarov, mimo mestne hiše, ljudskega doma (Maison de Peuple) do parka v predmestju St. Gille. V senziškem parku so otvorili ljudski tabor mnogostevini koncerti socialističnih in svobodnimiselnih godb. Nato so s šestih tribun pozivali socialistični in svobodnimiselni govorniki na boj za splošno in enako volilno pravico in zoper klerikalno vladu. Dostojna manifestacija je napravila na vse belgijsko prebivalstvo globok vtisk.

Kranjske vesti.

—r— Shod narodno-radikalnih abiturientov v Postojni. Vabimo vse nar.-rad. abiturijente na drugi shod narodno-rad. abit., ki se vrši 1. in 2. sept. v Postojni po sledečem vzporedju: Prvi dan: Od pol 4. uri otvoritev shoda. Sledi predavanje: Gimnazijska leta. (Tov. France Lipah.) Drugi dan (dopoludne): Ob 8. uri sestanek zaupnikov. Ob 9. uri se predavanja nadaljujejo: Realec kot bodočji tehnik. (Tov. Hinko Prelovec.) Dijak v narodnem vprašanju. (Tov. Andrej Lah.) Popoludne: Nar. gospodarstvo in radikalizem. (Tov. Jeraj.) Zvečer prijateljski sestanek v Hotelu National. Pripravljalni odbor za shod nar.-rad. abit.

—r— Na kranjski kmetijski šoli na Grmu se prične celoletna in zimska šola novembra meseca. Za kranjske mladeniče je razpisanih 20 brezplačnih mest. Plačujoči učenci plačujejo v letni šoli 300 K na leto v zimskem tečaju pa 150 K. Prošnje za sprejem in za ustanove je poslali ravnateljstvu imenovane šole do 15. septembra t. l. Tam se dobivajo tudi natančnejša pojasnila.

—r— Poročil se je tov. Leopold Levstik, nadučitelj v Krškem, z učiteljico Vlastimilo Peršlovo. Čestitamo!

Štajerske vesti.

—š— Kogarje. Pišejo nam: Pristaši Kmečke zveze so glasom zadnjega „Slovenskega Gospodarja“ vendarle zmagali pri občinskih volitvah in to na celi črti. V bistvu nimamo mi slovenski učitelji nič proti temu veselemu dogodku. Dodobra smo narreč prepričani, da je takomenovana Kmečka zveza le nekaj gluh ter slep aparat v dosego samopašnih, starojudovskih idealov naše novodobne duhovščine. — Tudi okolnost da se nepristransko, edino le v prid in blagor našega teptanega ter zaničevanega ne samo slovenskega kmeta, temveč celokupnega slovenskega naroda posvečeno delovanje slovenskega učiteljstva primerja z divjo agitacijo liberalnih priganjačev, nas takisto ne vznemirja. Docela smo se namreč že navadili takih ter enakih neotesanih izbruhov. Zakličemo le še samo z našim božjim učencem: „Oče odpusti jim, saj ne vedo kaj da delajo!“ — Boli nas edino le samo to, da je s to zmago ugasnila za zmeraj slava občine Kogarje, ki se je dosedaj tako možato ter neustrašeno borila za pravice našega zasramovanega, našega milega slovenskega jezika. Tožna nam majka!

—š— Roditeljski sestanek — petnajsti — se vrši v nedeljo, dne 27. avgusta t. l., po večernicah v Čadramu pri Konjicah. Predaval bo gospod dr. A. Schwab iz Celja: „Nekaj o boleznih v poletnem času“. Tovarišice in tovariši sosednih šol, dobrodošli!

—š— Izlet na Ivančico! Učiteljsko društvo za ormoški okraj priredi dne 1. in 2. septembra t. l. izlet na Ivančico (1060). Odhod v Ormožu dne 1. septembra z brzovlakom ob 4. uri popoldne. Vožnja z vlakom čez Čakovec in Varaždin. Prihod v Ivanec ob pol sedmih zvečer. Tam prenočevanje. — 2. septembra zaran na Ivančico (3 ure hoda — lahka pot — tudi za dame). Opoldne vrnitev z gore in skupen obed v Ivancu. Zvečer z vlakom nazaj. Prihod v Ormož ob 11. po noči. Vsi stroški (vlak, večerja, prenočišče, vodniki na goro, obed) bodo znašali za osebo 12—15 K. Tovariši in tovarišice, ki se iz drugih okrajev, eventualno želé tega izleta udeležiti, naj se takoj javijo pri podpisnem, kajti do 29. t. m. mora isti že naznaniti število izletnikov tovarišu-učitelju v Ivancih, ki ima tam vse potrebno oskrbeti. V Ormožu, 23. avg. 1911. Josip Rajšp, t. č. predsednik.

Goriške vesti.

—g— Poročilo o ožji in pomnoženi seji c. kr. okr. šolskega sveta sežanskega dne 14. in 16. avgusta 1911. Overuje se zapisnike prejšnjih sej. Sklene se predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu v definitivno imenovanje sledeče: Antona Merviča, nadučiteljem v Povirju; Ivana Benkota za Štjak; Josipa Macarola za Tomačevco; Josipa Pahorja za Sežano; Valentina Trčona za Volčji grad; Ivana Furlana za Temnico; Mileno Žagarjevo za Lokev; Ano Macarolovo za Sežano. Tovarišu Stanku Vičiču se podeli trimesečni dopust. Prošnjo tov. Ivana Bana v Divači za vpokojenje se sklene priporočiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

Premesti se Pečka Avgusta provizorno iz Branice v Sežano; Ipvaca Hermana iz Sežane v Štomaž; Fakina Vinka iz Nabržine v Branivo. Imenuje se Silvestra Caharjio iz Orleka prov. vod. v Divači in Josipa Štreklja prov. vod. v Komnu. Na novo se namesti absol. učit. kandidat: Sarđoča v Komen, Pečenka v Nabržino in Mayerja v Orlek. Ker sta ostali še dve mesti nepopolnjeni, ker ni bilo kompetentov, se pooblasti predsedstvo, da imenuje, ako se prosilci oglasijo.

Glede šole na Brjah pri Gorjanskem se jo sklene otvoriti, kadar zazida občina šol. stavbo po danem načrtu. Poročilo o zgradbah šolskih poslopij na Misličah in v Gorjanskem se vzame na znanje; enako o prirediti šol. poslopja v Nabržini. — Na poročilo dekanjskega urada v Tomaju, da bo v tomajski dekaniji birna, se sklene o tem obvestiti šol. vodstva. Učiteljici ročnih del v Gabrovici, gdč. Vrčevi se poveri pouk ročnih del tudi na šolah v Tomačevci in Kobljegliavi. Na dopis županstva v Komnu, ki odpoveduje v najem dano šolsko sobo se sklene držati se tozadevne pogodbe. Na dopis g. kurata Čargota iz Nabržine, ki želi imeti več kakor podeljenih mu 80 K zakonite nagrade za pouk verstva, se preide na dnevni red. — Dovolijo se razne poprave šolskih stavb; za poprave v Štomažu pa se sklene poslati tja stavbnega mojstra, ki naj o potrebah poroča; za poprave v Rodiku se pooblasti člana g. Antona Muho. Na številne prošnje tovarišev za premeščenje se sklene razpisati vsa provizorična mesta. Š.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2889. Kranjako. 1—1

V šolskem okraju Ljubljanske okolice se razpisujejo naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje:

1. Učna in voditeljska mesta na enorazrednih ljudskih šolah na Golem, v Notranjih goricah, Podlipi in Rakični;